

Brzobjavne i zadnje vijesti.

Sjajne pobjede na čitavoj fronti. — Opsjedanje Ivangoroda. — Junačka obrana jugozapadne fronte. — Odgovor Sjedinjenih država na njemačku notu. — Saziv ruske dume.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. julija. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.
Prostor zapadno od Visle bio je jučer opet pozorištem velikih uspjeha saveznika. Neprijateljska glavna pozicija, koja je bila postavljena zapadno i južno od Ivangoroda u crti Kozičnica-Janovice te na način vrdjave uređena, probita je s obje strane ceste Radom-Novo Aleksandrija od njemačkih četa. Rusi su uzimajući u Ivangorod te na desni brijeg Visle. Njihov je uzmak preko novooaleksandrijevskog mosta bio već pod vatrom njemačkog topništva. Austrougarske se čete približavaju sa zapada, njemačke sa juga Ivangorodskim tvrđavama. Mnogobrojna su sela zapadno od Visle spaljena po bježecim Rusima. Istočno od Visle trajale borbe s nesmanjenom žestinom. Neprijatelj je veoma žilavo odolijevao. Kod Hodela i Borzeхова bacili su dijelovi vojske nadvojvode Josipa Ferdinanda nakon vrdokornih borba Ruse iz više pozicija. Gubici su neprijatelje veliki. Broj se kod vojske nadvojvode Josip Ferdinanda do jučer javljenih zarobljenika povisio na 8000, plijen na 15 strojnih puški i 4 kola za streljivo. I dalje istočno prama Bugu provalile su njemačke i austro-ugarske čete na više mjesta u neprijateljske crte. Na gornjem su Bugu osvojile ugarske pukovnije na jurš mosnu utvrdu Dobrovor. Sjeverno od Kamionke - Strumilove, na Zlatoj Lipi i na Dnjestru ostao je položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

I jučer bijesnila je bitka u Goričkoj nesmanjenom žestinom. Visoravan je Doberdoba stajala jučer preko dana do obale pod osobito jakom vatrom nagomilanog topništva. Hrabri su branioči izdržali te sjajno odbili sve jurše neprijatelja. U odsječku Vrha Kosiča do Polazza primaknuli su se Talijani do večera bliže našim pozicijama. Noću nasrnuli su najprije kod Selca, onda ponovno na čitavoj fronti između tog mjesta i Vermegliana. Jutros rano bili su suzbijeni krvavo svi jurši. Vrsno se ugarsko domobranstvo pokazalo opet ovdje junačkim. Više se nastajalo neprijatelja kod Polazza slomilo već jučer po danu. Istočno od Zdravščine prešle su naše čete jutros rano u protunavalu, te si prisvojile sve predjašnje pozicije. Neprijatelj je ovdje na uzmaku. Na sjeverozapadnom okraju visoravni ljuti se boj bije dalje. Protiv goričke mosne utvrde Talijani su vodili, osobito u pravcu prama Podgori, uvijek nove sile u bitku. Deset je talijanskih pukovnija pješadije uzastopice i uzaludno navalalo na tom mjestu. Gotovo svaki put vodila se bitka do borba na šake. Tri se jurši izjalovili pred našim zaprekama. Neprijatelju je uspjelo, da provali u nekeko komade jarka. Noću bio je opet izbačen. Isto tako kod Prome izjalovile su se navale slabijih sila, koje su bile opremljene sa plinovima bombama. Suzbijena su također krvavo dva narstaja — svaki put jedna regimenta — na Vrh Sabotina sa djelovanjem uzbočne paljbe našeg topništva. Naše su dakle čete, koje se bore neprispodobivim oduševljenjem i živalošću, održale svoje pozicije nakon četverodnevnih borbi na visoravni Doberdoba kao i u goričkoj mosnoj utvrdi. Ali bitka nije jošte svršena. Kod Plave

i Tolmina te dalje sjeverno uzdržavao je neprijatelj živahnu topničku vatru. Okrašaji u kraju Krna traju. U koruškom i tirolskom pograničnom području položaj je nepromijenjen.
Zamjenik poglavice generalnog stožera, v. H. ö. f. e. r., podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. julija (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na zapadnom dijelu Argona naše su čete dalje napredovale. Između Maase i Moselle živahne topničke borbe. Francuske navale južno Leintrey slomile su se tik pred našim zaprekama. Neprijateljske navale u Vogeziama jugozapadno Reichsackerkopfa bile su odbijene uz velike krvave gubitke. U borbi u zraku nad dolinom Münstera tri su njemački letioči ostali pobjednici nad trim protivnicima, te su prisilili dvojicu, da se spuste na zemlju u Thannerthalu.

Istočno bojište.

Sjeveroistočno Šavle zarobile su naše koncentrički napredujuće čete u uspješnim borbama 4150 Rusa i zaplijenile 5 strojnih pušaka. Provala na dolnoj Dutiši dovela je njemačke provalne skupine do u okolici Grinkiski-Gudziuni. Putem zauzelo se na jurši više neprijateljskih pozicija. Rusi uzmiču na cijeloj fronti od Pakievošče do Nijemena. Južno od ceste Mariampol-Kovno pridobili smo zemljište blizu Veitzera, zarobili smo 1200 Rusa i zaplijenili četiri puščana stroja. Na Narevu obavustio je neprijatelj bezdanu protunavale. Južno Visle bili su Rusi potisnuti iz proširene pozicije mosne utvrde Varšave na crtu Blonie-Nadarzyn-Gora Kalvarija.

Jugoistočno bojište.

Njemačke čete vojske generala Woyrischa osujetile su zadnje pokušaje neprijatelja, da svoje potučene čete zaustavi pred Ivangorodom. O podne uzeli smo na jurš veliku mosnu utvrdu kod Zagova-Ligove Vote. Priključivo bio je neprijatelj odbaćen na cijeloj fronti u tvrdjavu, koja je sada usko opkoljena. Sjeverozapadno Ivangoroda borile su se austro-ugarske čete još na zapadnoj obali Visle. Jučer smo zarobili 3000 Rusa i zaplijenili 11 strojnih pušaka. Između Visle i Buga ide bitka svojim tokom. Jugozapadno Lublina dalje su napredovali austro-ugarske čete. Između Sienicke Vote i Buga uzeli smo široke odsjeke neprijateljskih pozicija.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. julija. (D. u.) Iz glavnog stana javljaju:

Kod Arubuna bila su odbijena dva jaka odjela uz jake gubitke. Infanterijska kolona, koju je neprijatelj otposlao na pojačanje lijevog krila bila je raspršena od naše artiljerije. Na fronti Iraka navale su naše naprednije skupine desno neprijateljsko krilo istočno od Kalat-medjima nakon četverosatne borbe morao se neprijatelj povući. Naša je artiljerija potopila neprijateljski brod, koji je bio kratc živežem. Na dardanelskoj fronti nije se dne 20. julija dogodilo ništa znatnijega.

Vrhovna vojna uprava.

Američki odgovor na njemačku notu.

Washington, 22. julija. (D. u.) Vlada je zaključila pripoeti Njemačkoj, da će ona smatrati kao neprijateljski čin, ako bi Amerikanci uslijed navale njemačkih podmornica izgubili svoj život.

Za smrt američkih građana, koji su se sa „Lusitanijom“ potopili, zahtijeva se odšteta.

Njemački prijedlozi, prama kojima mogu američki parobrodi nesmetano putovati,

Kako je negda u Istri bilo“.

(Nastavak.)

Politička i sudbena uprava u Primorju.

Zakonom od 1868. uređena bude politička i sudbena uprava u Primorju. Politička uprava za sve tri pokrajine primorja (Gorice, Trsta i Istre) predje u ruke e. kr. Primorskoga namjesništva u Trstu. Ovine je podložno šest e. kr. kotarskih poglavarstva u Istri i grad Rovinj, kotarska poglavarstva jesu: Kopar, Pazin, Poreč, Fala, Volosko, Lošinj (i od nevaža Krk).
Kotari se opet dijele u općine. Za stublene stvari je u Trstu e. kr. rizivno sudiate za cijelo Primorje. Njemu su podvržena pokrajinska okružna sudista u Rovinju, Trstu i Gorici, a ovima opet kotarski snodvi.
U Istri su ovi e. kr. kotarski sudovi: Kopar, Piran, Buzet (politički kotar kopar); Kres i Lošinj (politički kotar lošinj); Grk (politički kotar Krk); Buje, Motovun i Poreč (politički kotar Poreč); Podjani, Rovinj, Pula (politički kotar Pula); Podgrad i Volosko (politički kotar Volosko).
Kotarski sudovi Volosko, Podgrad, Kopar i Piran potpadaju pod okružno sudiste u Trstu, a drugi pod ono u Rovinju.
Godine 1869., 14. svibnja potvrdilo je Cesar novi školski zakon; od onoga vremena, može se reći, da počima pravno

pučko školstvo. Taj zakon nalaze svakome djeca i djevočice (da polazi svakome od 6. do 12. odnosno 14. godine. Gilje je 40 djeca, ima se osnovati škola. Da se dobije dobri učitelji, utemeljila se mnoga učiteljska.

Uprava škola u Istri povjerenja je e. kr. Pokrajinskom školskom Vijeću za Istru u Trstu, e. kr. kotarskim školskim vijećima (uz svako e. kr. kotarsko Poglavarstvo) i mjesnim školskim vijećima (uz svak u općini).

Iz narodnoga života u Istri.

God. 1852. i 1853. bijaše pritisnuto ljuti glad svu zemlju Istarsku. Sa svije strana bijedne zemlje odjekivahu vapaji za kruhom. U nekojim krajevima umiraše puk od glada. Majke ostavljahu djecu svoju, ne bi li im-se smilovala, sirotama, koja imućija duša.

Dobri se Bog smilova puku svome poslavi mu čovjeka po duhu svojem, a to bijaše Juraj Dobrla, kanonik sv. Justa u Trstu.

On se je rodio 1812. u Ježenju općine i župe Tinjan u Istri. God. 1837. zaređen za svećenika ode za kapelana u Hrušicu, ali ga malo za tim pošalje trčanski biskup Kavnikar na visoke škole u Beč, otkle se vrati kao doktor sv. bogoslovlja i bi namješten kao kapelan i propovjednik kod sv. Antuna Novoga u Trstu; bijaše zatim učitelj vjere i upravi

telj djevojačke škole u istome gradu. God. 1849. imenuje ga biskup za profesora i upravitelja sjemeništa, koje bijaše onda u Trstu za bogoslovce 4. godine.

Njega, rođena od vrlo siromašnih roditelja, njega, koji je kao djak mnogo glada i svake nevolje pretrpio, njega se dojmie silno strašni glasovi o gladu u Istri i potresu blagom dušom njegovom. Što da učini? Sastavi u Trstu odbor za sibiranje milodara za uboge Istrance; on je glavom zalazio u kuće trčanske gospode moliti mlostinju. Tako se njegovim nastojanjem sabere preko 100 tisuća kruna, za koje se je kupilo kukuruza, žita i sočiva za stradajuće ljude.

Puk u Istri blagoslovišaje Dobrila i majku, koja ga je na svijet porodila i svojim mlijekom zadvojila. Život njegov i dobra djela njegova dopru do Boga i do bližnjih i daljnjih ljudi, pa i do previnjega prijestola Njegovoga Veličanstva.

Bilo je onda trebalo biskupa za porečko-puljsku biskupiju. Car je pitao pok. biskupa ljubljanskoga Wolfa, koji bi bio najsposobniji za biskupa porečko-puljskoga. Upitani odgovori:

„Veličanstvo! Dobrila je za tu biskupiju najvrijedniji i najsposobniji. Vrijedno je, da onaj puk poslije stotinu godina jednog dobnije biskupa, koji će sv. evanđelje propovijedati u njegovom materinog jeziku.“

Mudri i za dobro svoga naroda zauzeti vladar uvaži ovaj savjet te odluci sv. Ocu predložiti Dobrila za biskupa porečko-

pujskoga. Saznavši za to naš Dobrila, napisao na svjetloa Cesara pismo, u kojem se presmjerno zahvaljuje za veliku milost, a ujedno ističe svoju nevrednoću za tako uzvišenu čast i nesposobnost za toli tešku službu kao što je to biskupska čast i služba, pa molio Cesara, neka ga ostavi na njegovu mjestu, a za biskupa nek odabere drugoga. Napisao to pismo svojim spravi se na put u Beč, da i osobno kaže, što je napisao.

„On ga primi ljubezno. Dobrila mu preda pismo i usmeno zamoli cara, neka ga riješi toga tereta. Cesar će mu na to: „Vjerujete li u Boga?“

„Veličanstvo! kako ne?“, odvratilo Dobrila.

„U mislao božiji?“, nastavi Cesar.

„I u njega“, odgovori biskup.

„Dobro! Bog i promisao Njegov pomoći će Vam. Oni, koji ne žele biskupije, nijesu najgori biskupi!“

Tako reče Cesar i poda ruku zapanjenom Dobrila, koji ne odgovori ni riječi, već uze teret Gospodinov na čast božju i korist svoga naroda.

God. 1862. odlikova ga Njegovoga Veličanstvo redom željezne krune 2. razreda za izvanredne zasluge na polju vjerskoprosvetnom.

Kad je god. 1875. umro trčanski biskup Legat, bje imenovan Dobrila dne 29. svibnja 1875. biskupom trčasko-koparskim. Biskup Dobrila je umro god. 1882.

(Dalje slijedi.)

